

Nəzirməmməd ZÖHRABLI,
jurnalist-publist

NAĞILA DÖNMÜŞ YAŞANTILAR

Sumalı eydi
Təpəli qoşdular,

Təpəli eydi.
Laçına tay hanı?
Hər kəli eydi.
Tavarı qoşdular,
yıxdı Tavarı

Bir kəndin ümid yeri olan Laçın, nəhayət, bu ağır yükün altına tək girməli olur. Qeyrətli kəl bütün gücünü işə salsada təkərləri bütöv palçığa batmış yüklü arabanı çıxara bilmir. Bu onun bəlkə də həyatında ilk acı məğlubiyyətidir. Məğlubiyyətlə barışmağa Laçına yaraşmır:

- Gözləri pırtlayıb çıxır yerindən,
Laçın vurdu yerə dizini birdən
Çökdü,

yox, sözüne baxmadı bu yük.
Laçının bu dərdi dünyadan böyük...
O qalxdı,

dayandı,
ha bir də çəkdi,
Laçının çıqlan dirək-dirəkdi.
Qan gəldi qızardı gözü Laçının,
Gücdən qaçır oldu dizi Laçının.
Zəncir qijldayı, çatlayır samı,
İstəyir Laçını saxlasın hamı;
Bütün quvvəsini toplayıb ancaq
O çəkir,
vurnuxur,
dözür bir sayaq...

Laçın şüurlu insanlara belə ibrət dərsi verəcək
terzdə əqidasindən dönməyərək acı məğlubiyyəti
yaxın buraxmaqdan, son dəfə güc vurub özünü
qurban verməyi üstün tutur. Bir elin dirəyinin ölü-
münü kətançılar göz yaşları ilə qarşılayırlar:

Deyəsən Laçının yaşardı gözü,
İlk dəfə ömrünə qocalıq sözü
yazıldı sanki.

Dünyanın ən böyük bir pəhləvanı
Bizim qarşımızda

basıldı sanki.

Bütün kətançılar baxırdı kələ,
Fəzlinin gözündən lap yaş axırdı.
...Musa Yaquubun yuxusuz gecələrindən biri...

Laçın can verir... Heç kim mürgüləməkdən özünü
saxlaya bilməsə də, balaca Musa Laçını tək bura-
xa bilmir bu məqamda. Onunla bağlı xatirələrini
yada salır. Çox sonralar həmin xatirələr "İndi de-
səm nağıldır" poemasının əsas mövzuna çevri-
ləcək:

Əyilmədi bir kəpə
Sənin polad dizlərin
Toxum kimi səpilib
Şuma dəvə izlərin,
Düzə dəvə izlərin.
Tayalar qaldırmasın
Düzdə, xırman yerində
Sünbüllərimiz bitib
Sənin ləpirlərində.

Bu anda Laçın kəl qayadan qopmuş nəhəng bir
daş parçası kimi yerə sərilir. Gurultuya bütün kə-
tançılar yuxudan ayılırlar. Şair bunu dağ uçunu
ilə müqayisə edir. Əyriçayın belə bu gurultudan
vədə gəldiyini, yıxılarkən kəlin buynuzlarının
yaxındakı ağacın budaqlarını sivirdiyini yazır.
Kənd camaatının bu xəbəri müdhiş bir olay kimi
qarşılayacağını düşünəncə daxilində o vədə baş
qaldırılmış pərişanlıq hisslərini yazıya gətirir.
1972-ci ildə qələmə aldığı bu poemada keçmiş
çətin illərin bütün təfərrüatını canlandıran şair
poemanın epiloqunda indi Laçının canı bahasına
salınan şumların, səpilən dənələrin müasir avadan-
lıqlarla çox asan başa gəldiyini qeyd edir. Lakin
həmin günləri unutmağa tövsiyyə edərək, tor-
pağa hörmətlə başlayan poemanı elə torpağa
hörmət nidası ilə də tamamlayır:

- O günlər söz-söz oldu,
Ürəyimə yığıldı.
Əzizlərim, sizinçin
O günlər bir nağıldı.
Nağıl tək baxmayın amma keçmişə,
O illərdən gəlir eşqim, həvəsim.
Bilin, əzizlərim, mənim həmişə
Torpaq haqda olur birinci dərşim.

...Kətançıların işi yarımçıq qalır. Yuxudan du-
randa hər yerin ağappaq qar örtüyünə büründüyü-
nü görürlər. Bu qanıqaraçılıq özüylə həm də bir
sevinc gətirmişdi: 00:28

Kəndə gedəcəyik, biz kəndə, kəndə

- Kəndə gedəcəyik!

Atlanın görək! -

İş yarımçıq qalsa da, kəndə getməyin sevinci-
ni yaşayanlar tez bir zamanda çarıqları bərkidib,
kətanları, qab-qacağı, çay qəfədanını, yataq ləva-
zimatlarını arabalara yükləyib yola düşürlər. Əyri-
çaydan keçəndə arxadan gələn arabalardan biri
batır. Bir anda hamı ümid yerinə səslənir:

- Laçını qaytarın!

Laçını!

Laçın!

Bu səs uğuldadı qulağımızda,

Qar uddu bu səsin həyəcanını.

Qaytardıq geriye

bu qarda, buzda

Laçını - kəllərin pəhləvanını.

Laçını topuna qədar palçığa batmış arabaya qo-
surlar. Böyründə heç bir kəl duruş gətirə bilmir.

Laçın baxan kimi bildi işini,

O heç dəyişmədi öz yerişini.

Bu kələ quru da, lehmə də birdi...

Qafar samılan düzəldən kimi

Laçın boyunduruq altına girdi.

(Onun cəsarəti, həvəsi nəydi?!)

Laçın bir güc gəldi